

Voortgangsbericht duurzaam 's-Hertogenbosch

OKTOBER 2020

Voortgangsbericht

Oktober 2020

In dit voortgangsbericht leest u een selectie van berichten van de afgelopen maanden. Deze berichten laten zien wat er allemaal gebeurt in de gemeente 's-Hertogenbosch op het gebied van duurzaamheid. In deze versie geven we extra aandacht aan het Groen Blauw beleid binnen de gemeente. Al gebeurt er ook erg veel op het gebied van Duurzame mobiliteit en Energietransitie.

Een gezonde, groene en klimaatbestendige gemeente

Een CO₂ – neutrale gemeente

Waardebewoud van grondstoffen

Duurzame mobiliteit

Na de zomer

Voor het derde jaar op rij hadden we een vroege en hete zomer. 'Hittestress' is een steeds meer gebruikte term. Hoe gaan we daarmee om in de gemeente? Door de effecten van de corona-crisis worden we ook bewuster van de klimaatsverandering en hoe wij zorgvuldiger met onze omgeving moeten omgaan. Bewustwording en vervolgens in actie komen. Dat is wat we voor ogen hebben met de komende plannen en activiteiten vanuit het Programma Duurzaam. We kijken dan ook uit naar het Duurzaam Weekend op 9, 10 en 11 oktober!

Duurzaamheidsjaarverslag 2019

Eind augustus is het Duurzaamheidsjaarverslag 2019 aangeboden aan de raad. Deze is ook als PDF te vinden op het Duurzaam Loket.

[Download hier het Jaarverslag 2019](#)

Duurzaam Weekend Den Bosch gaat digitaal

Dit jaar organiseren we van 9-11 oktober het Duurzaam Weekend in Den Bosch. Dit doen we in een wat andere vorm dan gehoopt. We kunnen door de huidige corona-ontwikkelingen het festival niet fysiek door laten gaan en gaan daarom digitaal. In de vorm van live streams. We gaan zoveel mogelijk onderdelen van het

programma uitzenden. De wijzigingen komen op de website: www.duurzaamweekend.nl te staan. Iedereen kan deelnemen!

Volgend jaar hopen we er met al onze partners en op volle kracht weer een bruisend festival in Den Bosch van te maken.

www.duurzaamweekend.nl

GREEN UP YOUR LIFE!

Gezonde, groene en klimaatbestendige leefomgeving

Stand van zaken Groen Blauw beleid

In de gemeente 's-Hertogenbosch bereiden we ons voor op extremer weer. Het wordt steeds langer droog en heet weer. Als het regent, kan er in korte tijd veel neerslag vallen. Extremer weer wordt gewoner. Net zoals harde wind, grote hagelstenen en regen die blijft hangen op één plek. Om ons in 's-Hertogenbosch hierop voor te bereiden stellen we het Groen Blauw beleid op.

Voor het opstellen en afronden van het beleidsplan is in juli en augustus een compact schrijfteam, van de sectoren SO en SB, actief geweest. Om onze omgeving nog verder te vergroenen betrekken we de hulp van kleine en grote natuurorganisaties in onze gemeente. We halen hiervoor input op uit die organisaties. Daarvoor hebben we een bijeenkomst belegd begin september.

Faunatoren

Er zijn plannen voor het plaatsen van 3 faunatoren ter bescherming van huismussen, vleermuizen en meer fauna. De locaties zijn vooralsnog gepland op Koksteeg 4 en 20 en Weerscheut 3a te Vinkel. Dit met het oog op groene herinrichtingsmaatregelen.

Herinrichting of renovatie betekent vaak dat beschermde diersoorten als vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen hun woonplek kwijtraken. Gelukkig zijn er goede alternatieven. Een relatief nieuwe manier om een alternatief aan dieren te bieden is een faunator. De toren biedt woonruimte aan beschermde diersoorten als vleermuizen en huismussen. Ook gier- en huiszwaluwen, kerk- en steenuilen, zwarte roodstaarten, witte kwikstaarten, solitaire bijen en andere insecten kunnen er een nieuw huisje vinden als deze gerealiseerd zijn in de faunatoren.

Artikel faunatoren

Geveltuintjeswedstrijd

Om te vieren dat wij 500 geveltuintjes hebben in onze gemeente organiseerden we deze zomer een geveltuintjeswedstrijd. We ontvingen ruim 50 inzendingen. Prachtige foto's vaak voorzien van een korte toelichting over de meerwaarde in de straat en de glimlach die zo'n tuintje bezorgt. Een geveltuintje draagt niet alleen bij aan klimaatadaptatie en meer natuur in de stad, maar ook aan sociaal contact in de buurt. Zoals één van de deelnemers aan onze wedstrijd schreef: "veel mensen reageren blij en enthousiast en het verbindt echt".

Winnaars

De 3 winnaars krijgen uit handen van Wethouder Mike van der Geld een cadeaubon van Stadstuinwinkel Oerwoud, een lokale Bossche onderneming. De jury beoordeelde de inzendingen op (bio)diversiteit planten/bloemen, begroeiing van de oppervlakte, kleurgebruik, creativiteit en straatbeeld. De geveltuin aan de Brede Haven heeft de eerste prijs gewonnen. Wethouder Mike van der Geld bracht een bezoek om de hoofdprijs te overhandigen.

Deze geveltuin springt er voor de jury echt uit. Veel variantie, veel kleur, uitbundig, verschil in hoogte en de regenpijp benut.

Natuurlijke bestrijding van de eikenprocessierupsen

Al sinds mei verwijderen we nesten van de eikenprocessierups uit bomen. Ook doen koolmezen hun best om rupsen op te eten. Vanaf begin juli zetten we ook sluipwespen en sluipvliegen in bij de bestrijding van de eikenprocessierups. Op twee locaties in Rosmalen hebben we eikenprocessierups-kasten opgehangen (EPR-kasten). De sluipwespen en -vliegen zijn een natuurlijke vijand van de eikenprocessierups. Daarmee dragen we op een duurzame manier bij aan het verminderen van de overlast van rupsen.

Hoe werkt het? Sluipwespen en sluipvliegen leggen hun eitjes in de rupsen of poppen van de eikenprocessiev�inder. Zodra de larven uit de eitjes komen eten ze van de rups of pop, waarna deze dood gaat. Maar met het weghalen van de nesten uit bomen halen we ook deze vliegen en wespen weg. Met de EPR-kasten willen we ervoor zorgen dat er meer sluipwespen en sluipvliegen in de buurt van de eikenprocessierups gaan leven. Met behulp van de koolmezen, sluipvliegen- en wespen hopen we dat op de langere termijn de natuur weer in evenwicht komt en de overlast van de rupsen verdwijnt. Tot die tijd blijven we ook de nesten actief verwijderen.

Groendakensubsidie succesvol

De Groene Daken subsidie loopt nog in 2020 tot en met eind 2021. 2021 is het laatste jaar van de subsidieregeling Groene Daken. De afgelopen twee jaar hebben we een sterke terugloop gezien van de hoeveelheid aanvragen. Daarom hebben we dit jaar gekozen om de Groene Daken subsidieregeling actiever te promoten. We hebben in het voorjaar 2020 een brief gestuurd aan alle woningeigenaren (23.000 huishoudens) met een plat dak in de gemeente 's-Hertogenbosch. Samen met sociale media-campagnes en wijknieuwsberichten heeft deze promotieactie veel effect gehad. Er zijn veel meer aanvragen dan vorig jaar.

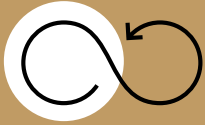
We verwachten dat de toename in aanvragen de komende maanden doorzet. Er volgt in het najaar een aanvullende promotieactie met onder andere een mooie drone-film op social media, goede informatie op het Duurzaam Loket en berichten in wijkkranten. Ook zijn mensen door de corona-crisis veel thuis en gaan meer klussen aan hun huis. Als de verwachting voor de

hoeveelheid aanvragen doorzet, dan bereiken we het subsidieplafond van €100.000,- aan het einde van het jaar 2020.

Dronefilmje

Waardebehoud van grondstoffen

Databank bouwmaterialen

De gemeente Den Bosch, de vier woningcorporaties BrabantWonen, Zayaz, Mooiland en JOOST en [het Stedelijk Huurdersplatform 's-Hertogenbosch](#) (SHP) maken prestatieafspraken over duurzaamheid. Zij sloten in 2018 het Duurzaamheidsakkoord 2018-2025. De afzonderlijke huurdersorganisaties van de corporaties in Den Bosch werken samen in SHP. Zij zijn vanaf de start betrokken bij het Duurzaamheidsakkoord. Het akkoord vormt de input op de prestatieafspraken die jaarlijks worden gemaakt. Circulariteit is een van de vier pijlers uit het akkoord.

De vier woningcorporaties zetten samen een databank bouwmaterialen op. Het geeft inzicht in de materialenstromen die gebruikt wordt voor nieuwbouw, renovatie en onderhoud. En de materialen die vrijkomen uit sloop, renovatie en onderhoud. Dit is een belangrijke stap op weg naar circulariteit. Het rapport staat in het Duurzaam Loket:

<https://www.denbosch.nl/nl/duurzaam/prestatieafpraak>

Maatschappelijk vastgoed verduurzaamd

Half juni vond de afronding plaats van het verduurzamen van het eerste cluster gemeentelijk vastgoed - ruim 30 gebouwen. Wethouder Roy Geers plaatste het laatste zonnepaneel op ons gebouw aan de Ridderspoorstraat waar de kringloopwinkel en Atelier Beheer Stichting zijn gehuisvest. Met dit eerste cluster bespaart de Gemeente 's-Hertogenbosch jaarlijks 120.000 m³ gas en 530.000 kwh elektriciteit. Dit jaar gaan we verder met het verduurzamen van nog eens 70 gebouwen. Eind dit jaar hebben we ruim 100 gebouwen verduurzaamd of in uitvoering.

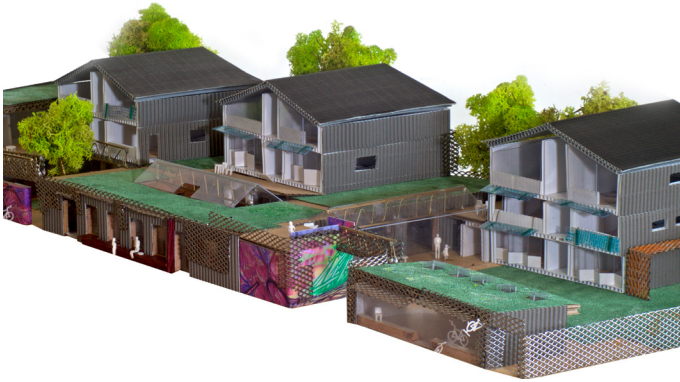
Maatschappelijk vastgoed verduurzaamd

Boschgaard bouwt duurzaam

Boschgaard, het project dat negentien sociale huurwoningen en een wijkcentrum op een duurzame manier realiseert in Den Bosch Oost, is inmiddels in de laatste fase van de gemeentelijke procedure. De toekomstige bewoners werken hierin samen met Zayaz woningcorporatie. Op het gebied van duurzaamheid kiest Boschgaard een pioniersrol. Ze gaan niet alleen voor groene energie, maar streven in het hele project naar een laag energieverbruik. In de bouw komt dat terug in de vorm van hergebruikte materialen waar mogelijk. Daarvoor is architectenbureau Superuse uit Rotterdam aangetrokken.

Op dit moment is de initiatiefgroep druk bezig met het vinden van herbruikbare bouwmaterialen, ook wel 'oogsten'. Zo liggen de dakspanten van de bibliotheek van st-Michiëlsgestel al in de opslag, en komen binnenkort de kozijnen van het gemeentehuis van Roosendaal naar Den Bosch. De planning is dat aannemer later dit jaar begint, en dat de bewoners medio 2022 hun intrek nemen.

Nieuw Afvalstoffenbeleid

Om de hoeveelheid restafval nog verder terug te dringen in onze gemeente is er behoefte ontstaan aan nieuw beleid. De hoeveelheid restafval per inwoner is de afgelopen jaren fors teruggebracht in de gemeente 's-Hertogenbosch. Hiervoor hebben we onder andere (breng)voorzieningen om afval te scheiden uitgebreid en hebben we een combinatie van bron- en nascheiding toegepast. Om afvalscheiding verder te verbeteren zijn andere maatregelen nodig. De Afvalvisie 2020 gemeente 's-Hertogenbosch voorziet hierin. We willen minder restafval en meer kwalitatieve

grondstofstromen binnen onze gemeente. Daarbij willen we meer regie in de afvalketen. Door het verlagen van de inzamelfrequentie van het restafval en het beperken van aantal stortingen op ondergrondse containers voeren we prikkels in die de bewustwording over afval vergroten. Voor een optimale recycling van grondstofstromen is nascheiding onmisbaar. Daarom willen we een combinatie van bron- en nascheiding blijven toepassen en daar waar mogelijk uitbreiden. Zo zal een pilot worden uitgevoerd door het plaatsen van verzamelcontainers voor luiers en incontinentiemateriaal op diverse plekken. En onderzoeken we kansen voor regionale nascheiding met regiogemeenten.

Begin september presenteerde het college een nieuwe Afvalvisie voor de raadsvergadering van 6 oktober.

Duurzame mobiliteit

Speeddates met nieuwe mobiliteitsinitiatieven

De projectgroep Duurzame Mobiliteit heeft drie digitale speeddates gehouden met startups in het veld van mobiliteit: net gestarte (markt)partijen met een nieuwe kijk of aanpak op slimme en duurzame mobiliteit. Als onderdeel van het programma Mobility Lab spraken ze met bedrijven rondom de thema's sociale mobiliteit voor iedereen, data innovatie en mobiliteitshubs.

De komende tijd verkennen ze verder of er een match is tussen vragen en het aanbod van de startups. Mogelijk leidt dit tot een toepassing in 's-Hertogenbosch. De startups worden door Mobility Lab begeleid in hun verdere professionalisering en

groei. De inmiddels geïnstalleerde slimme wegdeksensoren zijn uit een eerder Mobility Lab editie gekomen.

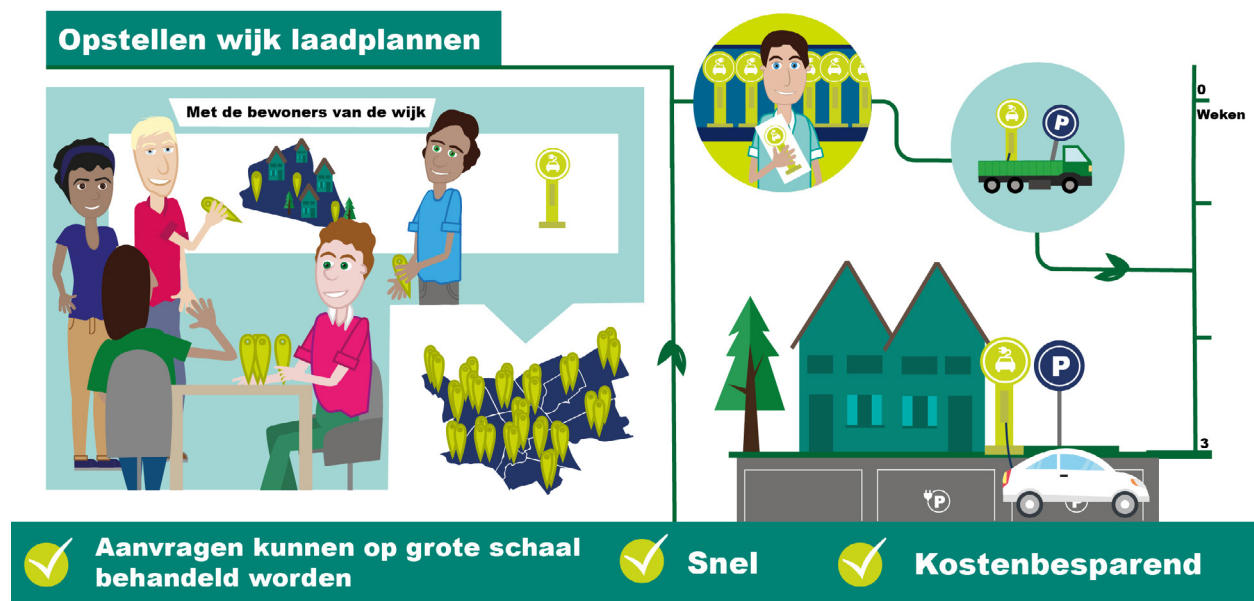
Website Mobility Lab

Wijklaadplannen

De komende jaren neemt het aantal elektrische auto's in 's-Hertogenbosch verder toe. Dat gebruik van duurzaam vervoer stimuleren en faciliteren we. Daarom willen we de komende jaren 2.000 extra laadpunten plaatsen. Dit volgens een nieuwe strategie en aanpak voor elektrisch vervoer.

Wethouder Ufuk Kâhya: "We willen dat iedereen prettig en gezond kan wonen en/of werken in onze gemeente. Daarom vinden we het gebruik van duurzaam vervoer belangrijk. Op dit moment zijn er 400 publieke laadpunten voor elektrische auto's. Dat is nu voldoende, maar volgens landelijke prognoses rijden hier in 2030 zo'n 20.000 tot 30.000 elektrische auto's. Daarvoor zijn dan 4.500 tot 7.000 publieke laadpunten nodig. Met een nieuwe strategie voor elektrisch vervoer zetten we de volgende stappen in deze richting."

Wanneer een bewoner of werknemer nu een publieke laadpaal aanvraagt, bekijkt een marktpartij in samenwerking met de gemeente of deze gerealiseerd kan worden in de buurt van de aanvrager. In de toekomst worden deze laadpalen geplaatst volgens een laadplan, dat we voor elke wijk apart ontwikkelen.

We brengen eerst de potentiële laadpunten in beeld en delen deze met de bewoners. Zij kunnen digitaal hierop reageren op een makkelijke en toegankelijke manier. We maken dan samen een kaart met potentiële locaties voor laadpunten die zo snel mogelijk worden geplaatst door commerciële partijen. We starten in september met de laadplannen voor de wijken West en Binnenstad. West omdat hier de komende vijf jaar de relatief grootste stijging van het aantal elektrische auto's wordt verwacht. Binnenstad vanwege de grote druk op de openbare ruimte en de verschillende parkeerzones. Daarna volgen ook de andere wijken. Tot de wijklaadplannen er zijn, volgen we nog de huidige aanpak bij het plaatsen van laadpunten. Op dit moment (d.d. september) is het aantal laadpalen dat geplaatst is ongeveer 30 en in voorbereiding ongeveer 20.

Slimme wegdeksensoren

Donderdag 4 en vrijdag 5 juni zijn de wegdeksensoren ('pilot StreetSense') geïnstalleerd op 10 locaties in onze gemeente. Dit is een van de acties uit het actieplan Duurzame Mobiliteit. We nemen als gemeente deel aan het landelijke programma 'Mobility Lab' waar startups en overheden gekoppeld worden. Doel is om samen met interessante en kansrijke startups op het gebied van duurzame mobiliteit een pilot op te zetten. Hieruit starten we een pilot met het toepassen van sensoren om verkeersdruk te meten en hierbij tevens de weggesteldheid te monitoren, bijvoorbeeld om te bepalen of er onderhoud nodig is.

Groene bussen rijden vanaf 5 juli weer vanaf alle transferia

We zien dat steeds meer mensen de binnenstad weer opzoeken. Afgelopen periode was door de lage bezoekersaantallen alleen transferium Deutersestraat geopend. Vanaf zondag 5 juli is voordelig parkeren aan de rand van het centrum op alle drie de transferia weer mogelijk. Ook op onze transferia geldt natuurlijk: houd 1,5 meter afstand en blijf thuis bij verkoudheidsklachten.

Arriva heeft onlangs 7 nieuwe elektrische bussen in gebruik genomen. Met het openen van alle drie de transferia rijden er elektrische bussen op die lijnen. In totaal rijden er nu 19 elektrische bussen in 's-Hertogenbosch. Deze innovatieve bussen hebben geen uitstoot van uitlaatgassen en zijn bovendien stiller.

Wethouder Ufuk Kâhya: "We willen graag dat al het vervoer in de gemeente 's-Hertogenbosch in 2050 schoon, slim en toegankelijk is. Dieselbussen vervangen door elektrische levert hier een

mooie bijdrage aan. Met deze nieuwe elektrische bussen is de stadsdienst voor circa 60 procent elektrisch. Daarmee is groen vervoer de norm, niet een uitzondering."

Elektrische deelscooters GO Sharing

Onlangs is GO Sharing gestart met de uitrol van 100 elektrische deelscooters in onze gemeente. Deelmobiliteit vormt een van de werklijnen in het Actieplan Duurzame Mobiliteit. De gedachte is dat door zero emissie deelmobiliteit aan te bieden, bewoners meer keuze hebben aan duurzame vervoermiddelen, naast lopen, fietsen en de bus. Deelmobiliteit is sterk in opkomst en we zien een flinke toename in aanbieders die zich melden bij de gemeente om in 's-Hertogenbosch aan de slag te gaan. De 100 scooters staan verspreid over de wijken en kernen binnen een zogeheten 'servicegebied'. Dat is een digitaal gebied waarbinnen scooters gestald en opgehaald mogen worden. Uitgesloten zijn parken en een deel van de binnenstad waar scooters al verboden waren. In feite gelden dezelfde verkeersregels voor de deelscooters als

reguliere scooters en fietsen: veilig gebruik, veilig stallen met inachtnaam van de algemene verkeersregels. De scooters zijn 'smart', d.w.z. dat GO Sharing kan zien waar ze zich bevinden, waar ze gestald staan en wie de laatste gebruiker is. Doordat er juist een digitaal servicegebied is, is afmelden op plekken waar dat niet mag onmogelijk. Er zit ook een snelheidsbegrenzer op van 25 km/uur, dezelfde snelheid als e-bikes hebben. Doordat de scooters onder de categorie snorfiets vallen, is er geen helm nodig. Wel dienen gebruikers een rijbewijs te hebben. Gebruikers dienen zich aan te melden via de GO Sharing app en hun rijbewijs te uploaden. Bij onjuist gebruik neemt Go Sharing maatregelen: waarschuwing, boete of blokkeren van de account.

Komend jaar wordt op basis van een samenwerkingsovereenkomst gekeken of deze dienst een positieve bijdrage levert voor de bewoner en bezoeker in onze gemeente en aan de (duurzame) doelen. Tussentijds wordt geëvalueerd en bijgestuurd. Wanneer deze proef positief is, kunnen we afspraken maken over uitbreiding. Tevens heeft zich nog een tweede aanbieder gemeld.

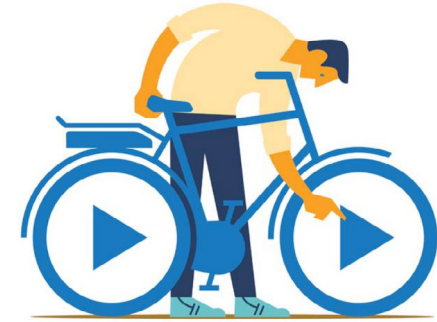
Gemeentemedewerkers stappen over op duurzaam woon-werkverkeer

Als het even kan, nemen gemeentemedewerkers de (e-)fiets of het openbaar vervoer voor een dienstreis. 77% van de gemeentemedewerkers reist op deze manier. Maar is dat geen optie, dan is er nu een duurzamere mogelijkheid met de duurzame poolauto. Voor 19% van de dienstreizen wordt een poolauto gebruikt. Op 15 juli ontving wethouder Ufuk Kâhya namens de gemeente de eerste hybride en elektrische poolauto's. Er komen zeven elektrische en vijftien hybride auto's.

Sinds zomer kunnen medewerkers óók kennismaken met een e-bike voor het woon-werkverkeer. Acht fietsen staan op verschillende gemeentelocaties en deze kunnen medewerkers reserveren. Voor sommige medewerkers is de woon-werkafstand te lang voor een reis op een reguliere fiets, terwijl dat juist nu vaak de voorkeur heeft. Met het uitproberen van een e-bike hopen we dat meer mensen de overstap van auto of openbaar vervoer naar de e-bike maken. Zo kunnen nog meer medewerkers op een duurzame en

gezonde manier naar het werk gaan reizen. Met de e-bike-actie leveren ook wij een bijdrage aan de gemeentelijke ambitie om in 2050 alle vervoer in onze gemeente slim, duurzaam en toegankelijk te laten zijn. Dus uit de auto, op de fiets!

Twee projecten met slimme verkeerslichten

Voetgangersoversteekplaats Aartshertogenlaan - Orthenseweg

Op vrijdag 17 juli ronden we de werkzaamheden aan de kruising Aartshertogenlaan – Orthenseweg af. In april dit jaar zijn we gestart met het opnieuw inrichten van het gebied. Het wordt de groene entree van de binnenstadsring, de driehoek van wegen om het historische centrum. Niet alleen willen we het doorgaand verkeer stimuleren om minder door de binnenstad te rijden, met de herinrichting verbeteren we ook de bereikbaarheid van de omliggende woonwijken en het winkelcentrum.

Op vrijdag is volledige doorgang voor het doorgaand verkeer in beide richtingen mogelijk. Wethouder Ufuk Kâhya stelde vandaag de nieuwe verkeersinstallaties in werking. De installaties werken op zonne-energie. De aluminium masten zijn tot 95% recyclebaar. Ze spelen beter in op het verkeer wat de doorstroming helpt. En ze hebben nog meer interactie met apps voor fietsers. Denk bijvoorbeeld aan Schwung: een app die ervoor zorgt dat fietsers sneller op hun bestemming zijn met minder stops bij verkeerslichten op hun route.

Nieuwe verkeerslichten Rosmalen voor betere doorstroming

De toerit naar de A59 aan de Berlicumseweg heeft nu slimme verkeerslichten. Het is een eerste stap om verkeerssystemen van verschillende wegbeheerders langs de A2 tussen Deil en Vught met elkaar te laten samenwerken. Tot eind volgend jaar worden nog zes verkeersregelinstallaties op het traject vervangen. Samen zorgen ze voor een betere doorstroming van het verkeer.

Wethouder Ufuk Kâhya: “Het systeem achter de slimme verkeerslichten richten we nu in voor de reguliere ochtend- en avondspits. Het biedt straks ook kansen bij afwijkende verkeerssituaties. Zoals bij evenementen en wegwerkzaamheden, maar ook bijvoorbeeld bij stremmingen door verkeersongevallen. We kunnen verkeersstromen dan beter sturen. Daarmee verbetert de bereikbaarheid.”

Blauwfietszones

Ook in corona-crisis blijven we het fietsen stimuleren. Maar dan wel corona-proof! Met zones met blauwe fietsjes op straat waar je je fiets kan plaatsen, zodat fietsers minder overlast bezorgen voor wandelaars in de stad. Ook is er op diverse plekken eenrichtingsverkeer voor de wandelaars, allemaal ook in het kader van de 1,5 meter.

Nationaal Fietscongres online

's-Hertogenbosch organiseert dit jaar het Nationaal Fietscongres samen met de regio en provincie Noord-Brabant. De eerste online versie van het Nationaal Fietscongres vond plaats op 3 september. De tweede online sessie vindt plaats op 19 november. De fiets is voor iedereen een toegankelijke, betaalbare, gezonde en volwaardige vervoersmogelijkheid. Daarom stimuleren en faciliteren we het gebruik van de fiets. Denk aan gratis fietsenstallingen, goede fietspaden, leenfietsen, snelfietsroutes van en naar de stad. Voor bewoners, werknemers en bezoekers moet het steeds vaker vanzelfsprekend zijn om de fiets te pakken als een comfortabel, maar ook nog eens gezond vervoersmiddel.

Wethouder Ufuk Kâhya: “Ook al verloopt de organisatie dit jaar anders dan gedacht, we zijn enthousiast om medeorganisator van dit fietscongres te zijn. We kunnen namelijk met trots de deelnemers laten zien wat onze ambitie is en wat we hebben bereikt. 's-Hertogenbosch gaat voor duurzame mobiliteit. Goede bereikbaarheid gaat hier hand in hand met schoon en slim vervoer dat toegankelijk is voor iedereen. De fiets staat daarbij centraal.”

We hopen elkaar weer fysiek te kunnen ontmoeten in 2021 tijdens het Nationaal Fietscongres op 27 mei. Voor meer informatie kijk op: www.nationaalfietscongres.nl

Filmpje: Nationaal Fietscongres

Proefritten elektrische deelauto's op Burendag

Op zaterdag 26 en zondag 27 september, tijdens Burendag, waren er diverse mogelijkheden in diverse wijken om elektrische deelauto's te ontdekken. Enkele voordelen van het delen van een elektrische auto zijn:

- Het is beter voor het milieu: geen CO2-uitstoot.
- Het is een stuk goedkoper dan een eigen auto bezitten, rijden en onderhouden.
- Het lost parkeerproblemen op als minder mensen een (tweede) auto hebben.
- Het is socialer; je leert je buurtgenoten beter kennen als je samen een auto deelt.

Kortom: duurzamer, goedkoper en socialer. Wat wil je nog meer?

Zaterdag 26 september: testritten in 't Zand

Met 073elektrisch waren we te vinden in de Bossche wijk 't Zand, bij de laadpaal bij Koningsweg 37. Hier kregen bewoners uitleg en konden zij testritten maken in een elektrische Renault Zoe.

Zondag 27 september: testritten in het Paleiskwartier

Op deze dag konden wijkbewoners zich inschrijven voor de testritten in het Paleiskwartier via de website van Stichting Brabant Elektrisch.

CO₂- neutrale gemeente

Energiecampagne van start

Op 14 september 2020 start een campagne, waarin de gemeente bewoners en ondernemers oproept om energiemaatregelen te nemen. Een campagne met mooie voorbeelden. Eentje die inspireert en mensen oproept om ook in actie te komen. Niet alleen omdat het je wat oplevert in termen van geld en comfort maar ook omdat je samen het verschil kan maken. Zes ambassadeurs worden getoond op foto en video in en om hun woning of bedrijfspand. De beelden zijn vrolijk, opgewekt en kleurrijk.

Met de slogan “Wanneer zet jij de stap?” en “Maak NU ook gebruik van advies en subsidie” worden mensen verleid om via het

Duurzaam Loket van de gemeente (www.denbosch.nl/duurzaam) advies en/of subsidies aan te vragen en aan de slag te gaan met verduurzamingsmaatregelen. Er is gekozen voor de genoemde slogan omdat juist NU een aantal aantrekkelijke subsidies verkrijgbaar zijn bij gemeente en/of rijk. Zo heeft de gemeente de subsidie Voorbereiding van Energiemaatregelen en het Rijk de (tijdelijk verhoogde) regeling Energiebesparing Eigen Huis. Het Duurzaam Loket is in de periode 14 september tot en met 21 oktober de landingspagina voor de campagne. Vanuit hier worden bewoners en ondernemers doorverwezen naar de juiste informatie.

Met abri's door de hele gemeente, digitale panelen, evenementenpanelen, videoverhalen van ondernemers en bewoners, de inzet van sociale media, een campagnesite en advertenties in de Bossche Omroep hopen we in deze periode veel Bossche bewoners en ondernemers aan te sporen om het voorbeeld van de ambassadeurs te volgen.

Visie Energielandschap

We willen ‘in 2050 klimaatneutraal zijn’ horen we steeds meer. Om dat te realiseren is de gemeente bezig met verschillende maatregelen, samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Een van die maatregelen is het opwekken van duurzame energie met wind en zon. Gezien de impact van deze duurzame energieopwekking op het landschap is het afgelopen jaar in samenspraak met inwoners daarom gewerkt aan een Visie energielandschap. De Visie energielandschap richt zich uitsluitend op deze twee productiemethoden met ruimtelijke impact. De Visie is opgesteld om te bepalen waar en onder welke condities het mogelijk is om initiatieven met windturbines en zonnenvelden verder uit te werken. Met deze visie nemen we ook onze verantwoordelijkheid in de regio.

Op 7 juli 2020 heeft de gemeenteraad (met een aantal moties) ingestemd met de Visie energielandschap. Via de volgende link is nog meer informatie te vinden: <https://www.s-hertogenbosch.nl/visie-energielandschap/>

Op dit moment wordt de uitvoering van de Visie Energielandschap voorbereid en uitgewerkt. Het streven is om in het najaar van 2020 een aanpak ten aanzien van de 1e tranche van zonnevelden (100 hectare) door het college te laten vaststellen.

Duurzaam Hintham presenteert zich

Hintham is één van de vijf buurten waar met ondersteuning van de gemeente de eerste stappen worden gezet naar aardgasvrij wonen. In de buurt is een groep bewoners actief die zich op verschillende manieren inzetten voor een duurzaam Hintham. Vlak voor de zomer hebben zij hun buurtplan gepresenteerd. Hierin staat wat hun visie is op duurzaam en aardgasvrij wonen en welke stappen ze gaan zetten. Het buurtplan is te vinden op www.duurzaamhintham.nl

Bekijk hier het filmpje over Duurzaam Hintham:

www.duurzaamhintham.nl

Webinar BEC: Op weg naar een Paris Proof bedrijf

Hoe kun je als bedrijf voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs en Nederland? Daarover organiseerde de Bossche Energie-coalitie een webinar op 30 juni. Ruim 30 ondernemers werden door 2 experts meegenomen in nieuwe normen en regelgeving en gewezen op praktische tools om geschikte maatregelen te kiezen. Ook de ontwikkeling van duurzame energieopwekking kwam aan bod. Op 9 oktober delen BEC leden hun resultaten en ervaringen van de afgelopen 5 jaar tijdens het Bossche Energie-ontbijt. Terugkijken kan, bij min. 9:00, op:

[Webinar terugkijken](#)

Buurkracht organiseert online Energy Party's

Mensen willen vaak best energie besparen, maar weten niet hoe of hebben andere prioriteiten. Een EnergyParty zorgt ervoor dat ze wél tot actie overgaan. In verband met de corona-crisis worden de Energy Party's in 's-Hertogenbosch nu online aangeboden. Eigenlijk heel handig en toegankelijk. Aan de virtuele keukentafel krijgen deelnemers concrete handvatten om energiebesparende maatregelen te nemen. Het merendeel onderneemt daarna daadwerkelijk actie. Een gastheer of -vrouw nodigt een groepje burens uit om mee te doen aan een online sessie over energie besparen. De sessies worden begeleid door Buurkracht. De burens doen online mee, vanuit hun eigen huis. Voor meer informatie kijk op www.buurkracht.nl/energyparty

www.buurkracht.nl/energyparty

Best-practices onderzoek CO2-reductie

Gemeente 's-Hertogenbosch en Arcadis hebben de handen ineengeslagen om de best-practices voor CO2-reductie in beeld te brengen bij de 40 grootste gemeenten in Nederland. Dit is gebeurd aan de hand van een enquête en een interview reeks. Enerzijds zodat we informatie ophalen om zelf van te leren. Anderzijds om deze informatie met elkaar te kunnen delen. We helpen de transitie een zetje vooruit, dat is het idee. Het best-practices onderzoek wordt binnenkort afgerond en aan de G40 gemeenten aangeboden. Het wordt dan ook op het Duurzaam Loket gepubliceerd.

In de media

Selectie van enkele artikelen in de pers: Brabants Dagblad, Bossche Omroep, social media.

Groen tussen de tegels (corona)

Faunatoren

Besluitvorming windmolens

Bossche duurzaamheid is weg van veel voornemens, lange adem én subsidies

Geen witte fietsen maar groene scooters voor gedeeld gebruik

Mitschen heb je ze al zien rijden? In Den Bosch rijden sinds vorige week elektrische deelvoertuigen van GO Sharing. Ditmaal worden groene scooters voor de stad en buiten verhuurd. In samenwerking met een lokale fietsenmaker worden elektrische scooters vervaardigd. Natuurlijk moet je die wel een scooter-afleveringskaartje hebben.

DEEN BOSCH - Volgens een handelaar uit de provincie van de elektrische deelvoertuigen van GO Sharing. Ditmaal worden groene scooters voor de stad en buiten verhuurd. In samenwerking met een lokale fietsenmaker worden elektrische scooters vervaardigd. Natuurlijk moet je die wel een scooter-afleveringskaartje hebben.

DEEN BOSCH - Volgens een handelaar uit de provincie van de elektrische deelvoertuigen van GO Sharing. Ditmaal worden groene scooters voor de stad en buiten verhuurd. In samenwerking met een lokale fietsenmaker worden elektrische scooters vervaardigd. Natuurlijk moet je die wel een scooter-afleveringskaartje hebben.

Nu ook elektrische Swapfiets in Den Bosch

Fietsen met een blauwe voorlamp, daarvoor die je vindt, worden nu ook elektrisch. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

DEEN BOSCH - Volgens een handelaar uit de provincie van de elektrische deelvoertuigen van GO Sharing. Ditmaal worden groene scooters voor de stad en buiten verhuurd. In samenwerking met een lokale fietsenmaker worden elektrische scooters vervaardigd. Natuurlijk moet je die wel een scooter-afleveringskaartje hebben.

's-Hertogenbosch

JAARVERSLAG DUURZAAMHEID

Veel voornemens, tijd én subsidie

Het Bossche Duurzaamheidsbeleidsplan krijgt langzaam maar zeker vorm. Maar de realisatie voor de komende jaren is nog verre van zeker. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

Alle daken benutten voor zonne-energie

Naar een energieneutrale stad

De gemeente wil naar een duurzaam Den Bosch. Onder meer door die op daken maar ongeveer zeventig procent van de daken. Dit kan met een combinatie van zonnepanelen en zonnecollectoren. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

FINANCIËRMOGELIJKHEIDEN

Daarom is de gemeente bezig met onderzoek naar de mogelijkheden om daken te benutten voor zonnepanelen. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

Stadsgezicht ROEL KULDER E-bikes

Voor sommige medewerkers is de woon-werkrit niet meer van de baan. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

FINANCIËRMOGELIJKHEIDEN

Daarom is de gemeente bezig met onderzoek naar de mogelijkheden om daken te benutten voor zonnepanelen. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

SLUIS LANG WACHTEN

Duurzaamheidsambassadeur van de provincie is bezig met onderzoek naar de mogelijkheden om daken te benutten voor zonnepanelen. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

FINANCIËRMOGELIJKHEIDEN

Daarom is de gemeente bezig met onderzoek naar de mogelijkheden om daken te benutten voor zonnepanelen. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

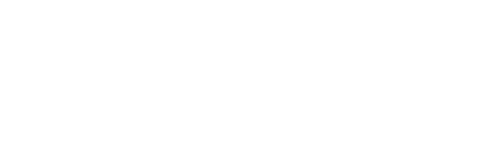
Tunnelvisie in de Bossche polder

Lokale overheden en provincie zijn niet in staat om draagvlak te creëren voor cawking van duurzame windparken. Het plan voor een windpark in de polder tussen Den Bosch en Oss is een tussentijdse voorbeeld.

OP SOMMIGE trajecten sluiten beleidsmakers aan

- Erfre van de Woon-Infrastructuor op hiker

deiger op het terrein van duurzame ontwikkeling. Veel staat ook in het teken om jongeren dichterbij de natuur te brengen. En achterliggend doet in de provincie en de provincie. Het is de Swapfiets, die nu ook elektrisch is.

Colofon

Dit voortgangsbericht wordt uitgegeven door Programma Duurzaam van gemeente 's-Hertogenbosch.

Het Voortgangsbericht Duurzaam 's-Hertogenbosch brengen wij vier keer per jaar uit. Heeft u interessant duurzaamheidsnieuws? Dat horen we graag. Meld het via: duurzaam@s-hertogenbosch.nl

Redactie: Programma Duurzaam
Vormgeving: Studio Daad

www.denbosch.nl/nl/duurzaam

